

Néhány szó a műveltségről

Napjainkban sok vitát okoz a műszaki értelmiségiek egyoldalú műveltsége, olvasottsága. Ha átnezzük napilapjainkat, úgy találjuk, túl sokat ostorozzák őket. Csak őket. Ez a „csak” azért került a mondat elejére...

Vidéki tanítási gyakorlatról hazaérkező diákokkal beszélgettem nemrégiben. Panaszkodtak. Nem azért, mert nem sikerült a „próbatanítás”. Az többé-kevésbé sikeres volt. Inkább azért, mert a tanároknak csalódtak. Általános volt az a tapasztalatuk, hogy szakmai kérdéseken kívül nem, igen tudtak velük elbeszélgetni. Ha egy filmről, esetleg színházi előadásról esett szó, a diákokon kívül nem akadt vitaképes. Sajnos, a hospitálási órákon sem láttak olyan pedagógust, aki nemcsak tanított volna, hanem a komplex nevelés értelmében vezette órát. Pontosabban egy néhány éve végzett magyar szakos tanár volt az, aki egy Váci-

vers ürügyén beszélt a huszadik század égető társadalmi és politikai problémáiról, a tudományos technikai fejlődésről, egyszóval arról, ami körül vesz bennünket. (Ő azonban csak egy volt a harminc fős tantestületből.) Mégis, ha a tanárban szóba került ez a fiatal ember, a kollegák egy része jóindulatúan mosolygott, másik része pedig tudomást sem vett oktatási-nevelési elveiről. Minnek az a sok duma, mondták, a felére sem figyel az a gyerek. Ha megkérdez, úgy is csak arról, amit a tévében látott. Azt meg mi is láttuk, tudunk hát válaszolni is. Mert a tévét, azt nézték a tanárok is. Persze, csak a főműsort. A jó krimiket, vígjátékokat. Olvasásra nincs idő, színházba nem járnak, mert „ki kell öltözni”, az aktuális politikai kérdésekről meg a heti egyszeri kártyaparti közben, néhány pohár után beszélgetnek. Tanítani a néhány év

alatt már megtanulnak úgy, hogy a szakmai önképzést is másra hagyják. Van persze olyan is közöttük, aki képezi magát, de csak és kizárólag szakmán belül. Ő a bevált módszerek pedagógusa, csak éppen arról feledkezik el, hogy nemcsak tanítani; nevelni is kell.

Nem vitatom, bizonyára van némi diákos túlzás ezekben a mondatokban. Mégis, észre kell venni a humán műveltségük szakmai barbárságát is.

Nemcsak a mérnökök, a fizikusok, a vegyészek között akad „palléroztatlan elme”. A vád nemcsak őket érinti. Mindenkinek szól ez, aki csak a saját munkáját, szakmáját favorizálja. Be kell végre látnunk, hogy a huszadik században az egész világról tudomást kell vennünk, hogy megértsük, — s megértessük másokkal.

G. R.

Akadémiai tisztség

A Magyar Tudományos Akadémia 138. közgyűlésén az Akadémia elnökségének tagjává választotta Szókefalvi-Nagy Béla akadémikust, a JATE tanszékvezető egyetemi tanárát.

Kutatócsoport

A József Attila Tudományegyetem Új- és legújabbkori Történeti Tanszékének kezdeményezésére, s oktatóinak részvételével nemzetiségi kutatócsoport alakult Kecskeméten, ami a Bács-Kiskun megyében élő, nem magyar anyanyelvű lakosság történetének feldolgozására vállalkozik. A tanulmányok első kötete várhatóan ez év végére készül el.

A fotópályázaton díjat nyert főiskolai hallgató, Takács István képe: Egy csepp tavasz

Közelképek kubai küldötteinkről

Dobos Katalin

A főiskola Április 4. úti gyakorlójának labirintusában találok meg. Műszaki tanszék — Dobos Katalin tanárság.

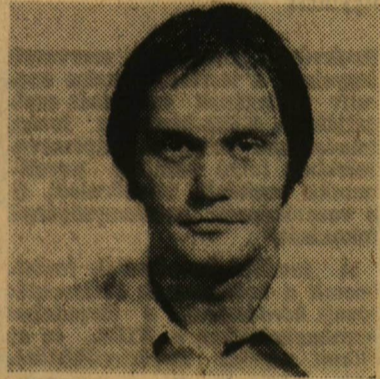
— Tudod, el sem hiszem, hogy éppen engem választottak, s főként az ért váratlanul, hogy a KISZ KB javaslata alapján juthatok a VIT-re. Rendkívül nagy megtisztetés ez számomra. Az igaz, sok munka előzte meg. Már a Radnóti gimnázium KISZ-szervezetében is aktívan dolgoztam, mint vezetői tag. Az egyetemen negyedéves koromban a munkáspártot szervező fiatalok körében kerültem először a KISZ KB vezetői körébe. Az egyetemen vezetője lehettem az NSZK-ban.

— Ez rendkívül érdekes munka volt. Nemcsak irányítási, de szervezési feladatokat is el kellett látnom. Az ott szervezett táborokban ugyanis az élelmiszerrel, a diákok szórakoztatásával mindent a táborvezetőnek kell megszerveznie. Tárgyalni a polgármesterrel, a munkaadókkal és persze, a munkavállalókkal is. Nagyon sok érdekes emberrel találkoztam ezekben a táborokban, mert az első meghívást még négy követtem. Vizsgázhattam magam és mások előtt emberismeretből, pedagógiából.

1972 óta a főiskolán KISZ-patronáló tanárként szeretnék a diákok javára tenni. Ezért az utóbbi időben az ifjúságpolitika felé orientálódtam. Elvégeztem az ifjúságpolitikai speciálképzésművelődési vezetői tanfolyamot, jelenleg filozófia szakosítóra járok. A tanszék alapszervezete — a Műszaki alapszervezet — igen jó kollektíva, olyan, ahol reméljük lehet dolgozni. Az alapszervezetben végzett tevékenységem rendkívül előnyös tanári- és pártmunkában, 1975 óta ugyanis párttag vagyok.

— Kubáról már minden fellelhető szakirodalmat beszereztem, s ezek egy részét már tanulmányoztam is. Különösen érdekel az ottani népzene, ezért fényképezőgépem mellé a magnómat is becsomagoltam utipogászsombá. Elsősorban a VIT léghőre igazi! Hogyan alakul ki barátság a résztvevők között, hogyan vélekednek különböző országok fiataljai az aktuális politikai nézetekről — és hogy hű maradjanak önmagukhoz — milyen tapasztalatokkal bírnak az építőtáborok szervezésében.

Dobos Katalin 1977-ben Kiváló Ifjúsági Vezető kitüntetéssel kapott.

Csernus Sándor

Tudom, hogy mindig elfoglalt, mindig rohan. Ő az, akit mindig keresnek. Kezében telefonkagyló és idegesen tolog. Tegnap — mikor megbeszéltek a találkozót — megígérttem, csak pár percig zavarom. Amit kérdezni akarok, nem sok, őt magát pedig nem nagyon kell bemutatni. Sokan ismerik Csernus Sándort, a JATE KISZ-bizottságának titkárát. Van aki még hallgató korából, hisz nemrégiben, 1975-ben végzett francia-történelem szakon. Van, aki még az Egyetemi Könyvtárból, mert tanulmányai befejezése után itt dolgozott.

— Ha arról akarsz faggatni, hogyan kerülök én a VIT-re, már is le kell szögeznem, nem „saját” érdemeimért. Én a VIT-en a JATE KISZ-tagságát képviselem, mivel elnyertük a KISZ KB vándorzászlaját. Ez a kitüntetés kollektív munka eredménye, illő lenne hát, hogy minél többen jelen legyünk a baráti találkozón. A keretlétszám azonban szűk, így esett a titkárra a választás.

— Beszélj mégis magadról, hisz úgy tudom, elismerésekben gazdag KISZ-es múlt van már mögötted!

— Hát igen! A Radnóti Miklós gimnáziumban érettségiztem 1968-ban, s már addig is több KISZ vezetői megbízást kaptam. Az egyetemen először kari, majd egyetemi agitpropos lettem, 1974. óta vagyok párttag. 1977-ben a JATE KISZ-bizottság titkárává választották. Munkámat mindig igyekeztem a legjobban végezni, mégis váratlanul ért a hír, 1975-ben, hogy megkapom a KISZ KB Dicséret Oklevelét. Valószínű, hogy a későbbiekben sem csalódtak bennem, egy évvel később 1976-ban a Kiváló Ifjúsági Vezető kitüntetéssel jutalmazták. Ez a megbízás számomra újabb öröm, nemcsak azért, mert biznak bennem, de bizonyára őriási élmény lesz, hogy végre megismerhetem azoknak a kubai diákoknak a hazáját, akik nálunk tanulnak, akikkel már sikerült itt is jó barátságot kötni. Természetesen elképzelhető, hogy ezen a demonstráción újabb barátságok szövődnek majd. Örülök, ha sikerülne egyetemünk külkapcsolatait bővítenem.

— Hogyan készülsz az utazásra?

— Jaj, ne is említsd! Alig jut időm az olvasásra, a jövő héten doktrálok. Ennek ellenére, szeretném, ha sikerülne minden fontos ismeretet elsajátítanom erről az országról. Történelmet elég jól ismerem, emellett képzőművészetére, no meg temperamentumára zenéjére vagyok kíváncsi.

Ádám Edit

— Szia, épp hogy ideértem! Tudod, most irásbeliztem angolból, nem tudtam előbb jönni! Szóval, kubai utazásomról beszélgetünk? Képzeld, épp a múltból rohantam a megyei KISZ-bizottság ülésére, ahol barátaim már gratuláltak. Először nem tudtam mihez, aztán elem tették a kubai VIT-re utazók névsorát, köztük az enyém: Ádám Edit, IV. éves orvostanhallgató.

— Nem nehéz kitalálni, mivel érdemelte ki ezt a megtiszteltetést. A Tomörkényi gimnáziumban már az első évben alapszervi titkár, később az iskola csúszvezetésében látja el a titkári teendőket. Tizennyolc évesen, 1973-ban elnyeri a KISZ KB Dicséret Oklevelét. Felvételizik az Orvostudományi Egyetemre, de helyhiány miatt elutasítják. Munka következik, majd sikeres felvételi. S aztán?

— Megint egy fejesugrás, hisz mindjárt az első évben alapszervi titkár lettem. A második évben kari szervező titkárként dolgoztam, harmadévtől pedig mint egyetemi szervezőtitkár. 1977 óta a megyei KISZ-bizottságban képviselem egyetemünk fiatalágát.

— Minu egyetemi szervező titkárnak, mi volt a legnehezebb és legfontosabb feladat számodra?

— A társadalmi munkák szervezése. Itt a SZOTE-n erre évek óta nem volt idő, kedv, energia. Az utóbbi két évben aztán mintha kicsit előbbre léptünk volna. Sőt, az idén mi szervezünk építőtábor az orvosegyetem számára.

Nézem az energikus mozdulatokat, a biztató, mosolygó arcot.

— Tudod nálam a munka belső kényszer. Eleinte voltak nehézségeink is, nem tudtam jól beosztani az időmet. Most „öreg koromra” kialakítottam egy szervezési munkacsoportot, s a csoport tagjaival közösen már könnyebben látjuk el a ránk háruló feladatokat.

— Szüleid hogyan fogadták a hírt, hogy küldött leszel a VIT-en?

— Rettenetesen oda voltak! Egyrészt az örömtől, másrészt az aggodalomtól. Mindketten Bordenyiban tanítanak, s valószínűleg tőlük örököltem a mozgalmi vénát. Édesanyám már mindent elolvasott, minden térképet és földgömböt átböngészett. Na persze, én is készülök az útra! A városi VIT-vetélkedőn részt vettem az évfolyamtársaimmal, és mint csapattag, sikerült alaposan felkészüljöm. Pedig, akkor még nem is sejtettem, hogy kimehetek. Remélhetőleg nyelvi problémáim nem lesznek, németül és angolul beszélek. GRÓF ROZA

Lodz-i látogatás

Szegedről május 10-én néhány napos látogatásra Lodzba utazott a JATE delegációja. A küldöttség tagjai voltak dr. Rác János oktatási rektorhelyettes, dr. Nagy Lajos egyetemi tanár, dr. Harangozó József, a JATE szakszervezeti bizottságának titkára, Papp István, az egyetemi pártszervezet végrehajtó bizottságának tagja és Bertalan Ákos, az Oktatói-Dolgozói KISZ-szervezet titkára. Utazásuk célja az volt, hogy fejlesszék és bővítsék a lodzi testvéregyetemmel fennálló kapcsolatokat.

A két egyetem közötti együttműködés alapján látogatott május közepén Lodzba a JATE néptánc csoportja is. A 35 főből álló

együttest dr. Simoncsics János közművelődési főelőadó vezette.

Rövid ott-tartózkodásuk során másfél órás műsorösszeállítást mutattak be lodzi barátainknak. Az előadást nagy érdeklődés fogadta, hisz nemcsak a dunántúli, felső-tisza vidéki táncokkal ismerkedhettek meg a nézők, hanem az erdélyi magyar és román motívumokkal is. A táncokat felváltó zenei blokkok pedig néhány taktus erejéig izelítőt adtak népezenénk tárházából. A szegediek számára szervezett programok közt szerepelt a testvéregyetem néptáncosainak próbáján való részvétel is. Itt a gyakorlatban leshették el egymás mozdulatait, sajátíthatták el az alapvető motívumokat.

Három fiatal művész*

Három kiállító művésznünk egyik kiemelkedő mesterével, Vinkler Lászlóval sokat beszélgettem alkotói problémákról. Ő hangzatosabban többször, hogy ennek az új nemzedéknek — amelyikhez Bakacsi Lajos, Pataj Miklós és Sinkó János tartozik — módja volt — és van — arra, hogy szabadon, szellemi béktyóktól mentesen alkíthassák ki az új élethelyzetükhöz mért új alkotói módszereiket. Anélkül, hogy a hagyomány meggyalázói lennének. Hiszen minden idők legjobb művészi teljesítményeiben mindig megvolt az anyag, az eszköz és az indulat egysége, s ez az ő művésztüknek is jellemzője.

Ennek az egységnek az érvényesítésére — jobb kort el nem lehet képzelni, mint épp ezt a kort, amelyik a lét és a tudat összefüggéseit kényszerít boncolgatni, a lét primér voltának hangsúlyozására.

Csakhogy az Anyag, a Lét nem oly egyszerű, mint ahogyan azt a XX. századig vélte az emberiség. A külső világot érzékelő műszer, a szem — nem elég a belső világ, a tudat, az agy törvényességének felmérésére és művészi hűfokon történő kivételére.

Három fiatal művésznünk egy korábbi kiállítás katalógusában azt vallotta: „Szeretnénk, ha másoknak is tetszene mindaz, amire mi rácsodálkozunk.” Nos, világos dolog — képeik láttán — hogy a Létre, a való világra csodálkoznak rá mindhárom. Am a való világ szférája nálunk már kozmikusá tágulhatott. Mind a mikro- mind a makrokozmosz határai — hála a csodálatos emberi agynak — végtelenné szélesedtek.

Bakacsi Lajos, a felfedezett belső világ filozófusa — ezt minden művészi eszközzel hangsúlyozza is. Mintha Bakacsi mindenmod arra terelné figyelmünket — erőt sugárzó szuggesztív tus-vonaljaival — hogy pl. a tenger nem csupán az emberi szem látóképességébe befogadható, önmagában is borzongatóan ma-

gasztos látvány. — hanem a Tenger — nagy „T”-vel, jelképesen is a Lét és Anyag összefonódása; kozmikusá nöttetett, titokzatos Erő. A tenger — figyelmeztet Bakacsi — az emberi benső világ vibráló ezerarcúsága — és summazata. Épp ezért bonyolultabb a pusztá látványánál. Olyan, amilyennek Hérakleitosz látja; aki ezeket a csodálatos sorokat írta: „A tengervíz a legtisztább — és egyben a legtisztátalanabb. A halak számára iható és maga a meknévs — az ember számára ihatatlan és maga a halál.” — E grafikák is ezt sugallják. Azt, hogy a benső világ szférái bonyolultak, ellentmondások — de nem megoldhatatlan a rejtelnyük. Csak rendet kell teremteni benne... Az elmúlás; a halál ellen — a rendteremtés a legjobb orvosság.

Háromjuk közül Pataj művésze a legliraibb. Mintha lehelletfinom, lebegő felületeivel — veresket mondana. A vissza-visszatérő ablakmotívum elárulja gazdag érzésvilágát, a külső és belső igazságokon való rokonszenves, meditatív szemlélődését. Gyöngyházfényű képei az ecset költőjévé avatják Patajt. Az Enteriőr, a Tanya rom, az Adria című alkotásain a való anyag poézissá lényegítése, sőt légyesítése dominál. Színeinek tündöklése — egy bensőséges ragyogású világ varázslatosan szép vallomása.

Sinkó János új alkotásain új anyaggal, új eszközökkel, ám eredendően mondandójával birkózik. Eredendő mondandóalója: „Ember, az atomkorszakban se feledkezz el a harmóniáról, a zene megújító hangjáról — a játékosság örömeiről.” A tárgyi világ és a szellem szférái határain fel-fénylő bűvös színei mintha ezt üzennék a legerőteljesebben a szemlélőnek. Sajátos, lilás-rózsaszínű világa segítségével hárfára kottázza az atomkörü ember lelkeinek legszebb melódiáit. — Nyilván sokáig zeng-visszhangzik majd bennünk ez a zenéidézőn cizellált álomvilág.

(*Elhangzott a kiállítás megnyitóján a JATE-klubban.)

DER ENDRE